

Sygn. akt IC 3698/18

WYROK W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2019 roku

Sąd Rejonowy w Częstochowie Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Kasperkiewicz - Jeruszka

Protokolant: Aneta Bednarek-Janik

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2019 roku w Częstochowie na rozprawie

sprawy z powództwa S. (...). (...) Spółka Jawna w L.

przeciwko H. G.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej H. G. na rzecz powoda S. (...). (...) Spółka Jawna w L. kwotę 2366,44 zł (dwa tysiące trzysta sześćdziesiąt sześć złotych, czterdzieści cztery grosze) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 25 września 2018 roku do dnia zapłaty;
2. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
3. zasądza od powoda S. (...). (...) Spółka Jawna w L. na rzecz pozwanej H. G. kwotę 6,92 zł (sześć złotych, dziewięćdziesiąt dwa grosze) tytułem kosztów procesu;
4. przyznaje pełnomocnikowi pozwanej adw. K. S. (S.) kwotę 354,24 zł (trzysta pięćdziesiąt cztery złote, dwadzieścia cztery grosze) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu ;
5. nakazuje pobrać od powoda S. (...). (...) Spółka Jawna w L. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Częstochowie kwotę 96,20 zł (dziewięćdziesiąt sześć złotych, dwadzieścia groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;
6. nakazuje pobrać od pozwanej H. G. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Częstochowie kwotę 88,80 zł (osiemdziesiąt osiem złotych, osiemdziesiąt groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych

Sygn. akt I C 3698/18

UZASADNIENIE

W dniu 1 października 2018 roku powód S. (...). (...) Spółka Jawna wniósł pozew, w którym domagał się zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz kwoty 4930 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 25 września 2018 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że powód jest posiadaczem weksla in blanco wystawionego przez pozwanego oraz że pomimo wezwania do wykupu weksla do dnia wniesienia pozwu pozwana nie wykupiła weksla.

W dalszym piśmie procesowym powód wyjaśnił, że wierzytelność objęta pozvem wynika z umowy pożyczki zawartej z pozwaną w dniu 25 maja 2018 roku z (...) z której treści wynikał sposób wypełnienia weksla. Podniósł że pozwana

wpłaciła na poczet zadłużenia 200 zł, która została zaliczona na odsetki w wysokości 27,77 zł oraz na prowizję w wysokości 177,23 zł oraz że powód nabył wierzytelności na podstawie cesji z dnia 30 sierpnia 2018 roku.

Wskazano, że umowa pożyczki w szczególności jej postanowienia dotyczące pozaodsetkowych kosztów pożyczki, zostały sformułowane zgonie z postanowieniami ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 roku.

Pozwana złożyła odpowiedź na pozew w której zakwestionowała wszelkie twierdzenia powoda i wniosła o ustanowienie pełnomocnika z urzędu podnosząc że nie jest w stanie sama się bronić przed Sądem oraz że nie stać jej na ustanowienie pełnomocnika z wyboru.

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2019 roku Sąd ustanowił dla pozwanej pełnomocnika z urzędu .

Pełnomocnik w piśmie procesowym z dnia 13 marca 2019 roku zakwestionował sposób wypełnienia weksla i sposób zawiadomienia pozwanej o wypełnieniu weksla oraz zarzucił na brak deklaracji wekslowej. Na rozprawie podniósł, że pozwana spłaciła część zadłużenia i zakwestionował żądanie pozwu co do wysokości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 maja 2018 roku pozwana zawarła F. w L. umowę pożyczki na kwotę 3332,50 zł z tym że pozwanej udostępniono kwotę 2500 zł zaś z przyznanej kwoty potrącono kwotę 832,50 zł tytułem części prowizji zaś pozostała część prowizji w wysokości 1667,50 zł podlegała kredytowaniu zgodnie z harmonogramem.

Umowa została zawarta na czas określony do dnia 24 listopada 2020 roku.

Zgodnie z umową na koszty pożyczki składała się prowizja w łącznej wysokości 2500 zł oraz odsetki umowne w wysokości 540,15 zł obliczone wg stawki 10% rocznie. Jako całkowitą kwotę do zapłaty wskazano kwotę 6372,65 zł.

Za opóźnienie w zapłacie pożyczkodawca mógł naliczać odsetki umowne w wysokości 14 % rocznie .

W par 3 umowy wskazano, że w celu zabezpieczenia wszelkich roszczeń pożyczkodawcy wynikających z wykonania umowy pożyczki pozwana wystawi weksel in blanco nie na zlecenie bez odrębnej deklaracji wekslowej .

W par 4 pkt 5 umowy pozwana wyraziła zgodę na przeniesienie wierzytelności i wszelkich praw wynikających z umowy pożyczki w tym praw z wystawionego weksla in blanco , na osoby trzecie.

Pożyczkodawca miał prawo wypowiedzieć umowę w trybie natychmiastowym w przypadku opóźnienie w spłacie pożyczki przekraczającego 14 dni .

Pozwana przy podpisywaniu umowy podpisała weksel in blanco .

(dowód umowa pożyczki k. 46-52, weksel k. 9 , zeznania pozwanej k. 77)

Pozwana zawarła umowę ponieważ potrzebowała pieniędzy na opłaty i opał. Przy zawieraniu umowy pozwana nie była informowana o dodatkowych kosztach umowy.

(dowód : zeznania pozwanej k. 77).

Pozwana z tytułu mowy wpłaciła na rzecz pożyczkodawcy kwotę 200 zł .

Pismem z dnia 30 sierpnia 2018 roku wypowiedziano umowę pożyczki pozwanej .

(dowód k. 53-54)

W dniu 30 sierpnia 2018 roku pożyczkodawca przeniósł wierzytelności wynikające z umowy pożyczki w wysokości 4894, 04 zł w tym :

- 3332,50 zł – niespłacony kapitał;
- 1150 zł – prowizja za korzystanie z kapitału;
- 345,27 zł – prowizja od ryzyka ;
- 66,27 zł – odsetki umowne;

Przy podpisaniu umowy cedent wydał powodowi weksel in blanco.

(dowód k. 55-56)

Powód wypełnił weksel i w dniu 31 sierpnia 2018 roku skierowano do pozwanej wezwanie do wykupu weksla w dniu 24 września 2018 roku.

Pozwana nie wykupiła weksla.

(dowód k. 10-11, zeznania pozwanej k. 77)

Pozwana nie ma żadnego majątku , utrzymuje się z wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu mowy o prace w wysokości 1650 zł, ponosi w miesiącu stałe konieczne wydatki związane z utrzymaniem mieszkania w wysokości 900 zł.

(oświadczenie o stanie rodzinnym majątku i dochodach pozwanej k. 28-29)

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów , których forma i treść nie budziły wątpliwości oraz zeznań pozwanej, które w świetle pozostałego materiału dowodowego ocenić należało jako wiarygodne.

Sąd zważył co następuje:

Poza sporem pozostawało, że pozwana jako konsument zawarła z pierwotnym wierzycielem (...) w L. umowę pożyczki oraz podpisała weksel in blanco celem zabezpieczenia należności z niej wynikających .

Sąd nie podzielił zarzutów pozwanej iż weksel in blanco był dotknięty brakami formalnych skutkującymi jego nieważnością.

W świetle przepisów ustawy prawo wekslowe z dnia 28 kwietnia 1936 r. uznać należało że weksel spełniał wszelkie wymogi. Fakt braku deklaracji wekslowej nie mógł skutkować nieważnością weksla.

Umowa pożyczki została wypowiedziana pozwanej pismem z dnia 30 sierpnia 2018 roku (k. 53-54) następnie weksel in blanco został wypełniony i pismem z dnia 31 sierpnia 2018 roku wezwano pozwaną do jego wykupu czego pozwana nie uczyniła we wskazanym terminie (k. 10-11) .

Zatem uznać należało , że co do zasady weksel dołączony do pozwu mógł stanowić podstawę żądania pozwu.

Pozwana kwestionowała powództwo również co do wysokości zaprzeczając aby kwota wskazana na wekslu odpowiadała rzeczywistemu rozmiarowi zadłużenia pozwanej.

Uznać należało , że pozwana miała prawo podnosić zarzuty ze stosunku podstawowego łączącego ją z pierwotnym wierzycielem – zbywcą weksla. W sprawie nie znalazły bowiem zastosowania ograniczenia wynikające z art. 17 prawa wekslowego bowiem zbycie praw z weksla nastąpiło na podstawie cesji wierzytelności a nie w drodze indosu.

W tych okolicznościach biorąc pod uwagę , że pozwana występowała jako konsument a umowa miała charakter wzorca umownego , Sąd miał obowiązek z urzędu zbadać zgodność postanowień umowy pożyczki , będącej podstawą wystawienia weksla z dobrymi obyczajami na podstawie art. 385(1) k.c.

Umowa sporządzona została małą czcionką z niewielkimi pojedynczymi odstępami pomiędzy wierszami co powodowało, że była mało czytelna. Analizując treść umowy stwierdzić należało, że jej postanowienia co do wysokości kosztów pożyczki sformułowane były w sposób niejasny i wprowadzający konsumenta w błąd. Czytając treść umowy trudno było zorientować się jaki był rzeczywisty koszt umowy i czego dotyczył. Jako całkowitą kwotę do zapłaty wskazano (...),63 zaś jako kwotę udzielonej pożyczki 2500, jako koszt prowizji w rozbiciu ze względu na różny sposób finansowania 1667,50 zł i 832,50 zł zaś jako wysokości odsetek umownych 540,19, co daje łącznie 5540,19 zł.

Z treści umowy nie wynikało w jaki sposób obliczono określone w umowie opłaty prowizyjne jakie czynniki miały wpływ na ich wysokość, jakie usługi czy czynności mieszczą się w tych pojęciach. Powód nie wykazał również jakie konkretne koszty lub ryzyko, które poniósł w związku z udzieleniem pożyczki, wymagały ustalenia tych opłat w takiej wysokości. Powyższe prowadziło do przekonania, że wysokość ww. opłat jest ustalana przez pożyczkodawcę w sposób zupełnie dowolny. Konsument nie ma możliwości weryfikacji narzuconych mu opłat a tym samym powzięcia wiadomości z jakiego tytułu określone koszty pożyczki ponosi. Prowadzi to do obciążania konsumentów kosztami pożyczki ustalonymi w sposób zupełnie dowolny i nieweryfikowalny. Łączna suma tych opłat stanowiła ponad 100% kwoty środków przekazanych pozwanej. Pozwana otrzymała 2500 zł, odsetki za okres trwania umowy określono na 540,15 zł zaś pozostała kwota z należnej do zwrotu 6372,65 zł, to jest kwota 3332,65 zł stanowiła pozaodsetkowe koszty kredytu.

W ocenie Sądu takie działanie ze strony pożyczkodawcy nie znajduje uzasadnienia w treści przepisów ustawy o kredycie konsumenckim z dnia z dnia 12 maja 2011 roku w szczególności w treści art. 36a. ustawy. Przepis ten miał stanowić w założeniu instrument ochrony interesów konsumenta w sytuacji, gdy przedsiębiorcy, przestrzegając regulacji dotyczących maksymalnej wysokości odsetek, jednocześnie zastrzegają wysokie prowizje i dodatkowe opłaty o charakterze poza odsetkowym.

Przepis ten wprowadza górny pułap pozaodsetkowych kosztów kredytu mając na celu ochronę konsumentów przed lichwą. Nie można się zgodzić ze stanowiskiem, że zastosowanie pozaodsetkowych kosztów w wysokości tego górnego, ustawowo zastrzeżonego pułapu w każdej sytuacji jest uzasadnione.

Wprowadzenie przez ustawodawcę górnej, nieprzekraczalnej granicy wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu nie może prowadzić do automatycznego, niczym nieuzasadnionego stosowania tych kosztów w maksymalnej wysokości w każdym przypadku.

W ocenie Sądu przepis ten nie zwalnia pożyczkodawcy z obowiązku formułowania postanowień umownych w sposób jasny, przejrzysty i zrozumiały dla konsumenta, oraz udzielania konsumentowi informacji jakie koszty z jakiego tytułu ponosi, to jest mówiąc wprost, za co płaci.

Przepis ten w ocenie Sądu nie zwalnia również Sądu od oceny czy w danej konkretnej sytuacji i w okolicznościach konkretnej sprawy, nie dochodzi do stosowania niedozwolonych postanowień umownych to jest czy pożyczkodawca swym działaniem nie narusza dobrych obyczajów i nie kształtuje w sposób rażąco niekorzystany sytuacji prawnej konsumenta.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie postanowienia narzucające na pozwaną opłaty z tytułu prowizji uznać należało za niejasne, nieprecyzyjne, niedające się zweryfikować a jednocześnie jako kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszając jego interesy z powodu nadmiernej wysokości pozaodsetkowych kosztów pożyczki.

Zwrócić należy dodatkowo uwagę na okoliczność, że regulacja z art. 385¹ k.c. i n. stanowi implementację dyrektywy nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. WE L 95 z 21.4.1993r., s. 29). Interpretacja art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, polegająca na uprawnieniu do automatycznego naliczania prowizji wg wprowadzonego tam wzoru, w oderwaniu do realiów konkretnej sprawy, i

braku możliwości weryfikacji wysokości prowizji przez Sąd, prowadziłyby w istocie do osłabienia efektywności prawa unijnego w zakresie ochrony konsumentów a nawet do jego obejścia.

Zatem postanowienia umowne w zakresie opłaty prowizyjnej na podstawie art. 385(1) k.c. uznac należało za nieważne i niewiążące pozwanego bowiem stanowiły one klauzule niedozwolone.

Umowa pozwalała pożyczkodawcy na wypełnienie weksla na kwotę zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki. W świetle przedstawionych wyżej okoliczności uznać należało, że kwota wskazana na wekslu nie odpowiadała wysokości zadłużenia pozwanej z tytułu umowy pożyczki, była bowiem zawyżona o nieuzasadnione koszty pożyczki. Zatem weksel został wypelniony na zawyżoną kwotę i w części obejmował nieistniejące zobowiązanie.

W tym stanie za uzasadnione uznano żądanie pozwu jedynie co do kwoty 256,44 zł obejmującej kwotę pożyczki 2500 zł oraz kwotę 66,44 zł stanowiąca skapitalizowane odsetki umowne od kwoty udzielonej pożyczki obliczone wg stawki 10% za czas trwania umowy tj. za okres od dnia 25 maja 2018 roku do dnia 30 sierpnia 2018 roku. Uwzględniając spłaty dokonane przez pozwaną w łącznej kwocie 200 zł zasądzono ostatecznie w wyroku na rzecz powoda kwotę 2366,44zł. Pozwana nie wykazała aby spłaciła pożyczkę w większym rozmiarze zaś ciężar dowodzenia w tym zakresie spoczywał na pozwanej.

W pozostałym zakresie powództwo oddalono jako nieuzasadnione na podstawie powołanych powyżej przepisów w szczególności w oparciu o art. 353(1) k.c. i art. 58 k.c.

O kosztach orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c. i art. 100 k.p.c.

Pozwana zastępowana była w sprawie przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

W części w jakiej pozwana wygrała proces tj. w 52% należało zasądzić koszty zastępstwa procesowego na jej rzecz od powódki. Zastosowanie znalazły tu przepisy rozporządzenia M. S. z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie. Strony łącznie w sprawie poniosły koszty w kwocie 1896 zł w tym powód w kwocie 979 zł (900 zł wynagrodzenie pełnomocnika zgodnie par 2 pkt3) ww. rozporządzenia, 17 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa oraz 62 zł opłata od pozwu) zaś pozwana w kwocie 917 zł (900 zł wynagrodzenie pełnomocnika zgodnie par 2 pkt3) ww. rozporządzenia, 17 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa). Powódka przegrała sprawę w 52% zatem należało zasądzić od niej na rzecz pozwanej kwotę 6,92 zł ($1896 \times 52\% = 985,92 - 979 = 6,92$ zł).

W zakresie w jakim pozwana przegrała, tj w 48%, należało przyznać pełnom. pozwanej ustanowionemu z urzędu kwotę 354,24 zł na podstawie przepisów rozporządzenia Min. Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Zgodnie z par 8 pkt 3) oraz par 4 pkt 3 ww rozporządzenia w niniejszej sprawie pełnomocnikowi pozwanej ustanowionemu z urzędu należałoby się wynagrodzenie w wysokości 738 zł (600 zł + 138 zł podatku VAT). Wynagrodzenie to należało przyznać jedynie w części w jakiej pozwana przegrała sprawę, bowiem jedynie w takiej sytuacji Skarb Państwa ponosi koszty nieopłaconej pomocy prawnej, tj w 48%. Dlatego przyznano pełnom pozwanej ustanowionemu z urzędu w pkt 4 wyroku kwotę 354,24 zł ($738 \times 48\% = 354,24$).

Podkreślenia wymaga, że w aktualnym stanie prawnym rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, nie znajduje zastosowania jeżeli koszty obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu zasądzone są od strony przeciwnej w trybie art. 98 par 1 i 3 k.p.c. oraz 122 k.p.c. w ramach rozliczenia kosztów procesu. W takim zakresie zastosowanie ma rozporządzenia M. S. z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie i wskazane w nim stawki i nie ma podstaw do podwyższania opłaty za pomoc prawną o podatek VAT.

W sprawie Skarb Państwa poniósł tymczasowo koszty sądowe w wysokości 185 zł tytułem opłaty uzupełniającej od pozwu której powód nie uiścił. Koszami tymi Sąd obciążył strony w pkt 5 i 6 wyroku proporcjonalnie w odniesieniu

do wyniku postępowania na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku .